

Społecznie zaradni
Zwiększenie udziału legnickich seniorów w życiu publicznym miasta

www.futurama.org.pl

www.facebook.com/fundacjafuturama

Partycypacja społeczna

Projekt „Społecznie zaradni - zwiększenie udziału legnickich seniorów w życiu publicznym miasta” finansowany ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej
Osób Starszych na lata 2014-2020

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Co to jest partycypacja obywatelska

- ... **partycypacja, czyli uczestnictwo.** To sposób na aktywne branie udziału w wydarzeniach, które nas dotyczą. Możliwość zabierania głosu, **uczestniczenia ludzi w działaniach i decyzjach.**
- ... **obywatelska, czyli dotycząca nas jako obywateli.** To taki rodzaj partycypacji, który opiera się na komunikacji z władzą. Skupia się na wzajemnym wspieraniu władzy oraz obywateli we wspólnym podejmowaniu decyzji.

Drabina Partycypacji

- **Informowanie** to najprostsza forma partycypacji, angażująca obywateli w najmniejszym stopniu. Działania władz sprowadzają się do poinformowania obywateli o decyzjach ich dotyczących. Nie ma tutaj miejsca na jakikolwiek aktywny wpływ ludzi na kształt podejmowanych przez władzę działań, sprowadza ich jedynie do roli biernych odbiorców
- **Konsultowanie** jest kolejnym "stopniem" na drabinie partycypacyjnej ze względu na zwiększony udział obywateli w prowadzonych działaniach. Poza poinformowaniem, władza daje obywatelom możliwość wypowiedzenia się na temat planowanych działań. Osoby uczestniczące w konsultacjach występują niejako w roli „doradców”, których pyta się o zdanie i opinie w konkretnej sprawie. Głosy obywateli są więc rozważane, choć nie ma gwarancji, że zostaną wzięte pod uwagę. Obecnie, ze względu między innymi na regulacje prawne, jest to jedna z najpopularniejszych form partycypacji obywatelskiej w Polsce.
- **Współdecydowanie** jest najwyższym stopniem partycypacji obywatelskiej ze względu na pełne partnerstwo pomiędzy władzą a obywatelami polegające na przekazaniu obywatelom części kompetencji (ale i tym samym odpowiedzialności) dotyczących podejmowanych działań i decyzji. Poniekąd to wprowadzenie przez władzę w życie prostego (choć bardzo trudnego w rzeczywistości) założenia, że „ludzie wiedzą lepiej, czego im potrzeba”. Tym samym obywatele mają realny wpływ na planowane, dotyczące ich (bezpośrednio lub pośrednio) działania.

KONSULTACJE SPOŁECZNE TO:

- Narzędzie dialogu społecznego
- Nowoczesne zarządzanie sferą publiczną
- Zbiór technik, które są wykorzystywane w kontakcie przedstawicieli władzy ze społeczeństwem w celu poznania jego opinii
- Celem jest dotarcie do możliwie szerokiego audytorium i chęć zapoznania się z jego opiniami, aby poprawić jakość przygotowanych rozwiązań
- Relacja ma charakter dwustronny – samorząd może proponować rozwiązania i zbiera opinie na ich temat
- Konsultacje to nie negocjacje – ostateczna decyzja należy do władz

KIEDY KONSULTUJEMY?

Najczęściej spotykane tematy, których mogą dotyczyć konsultacje społeczne:

- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (np. rewitalizacja ulic, rewaloryzacja parków), plany zagospodarowania przestrzennego
- Ochrona środowiska (np. lokalizacja wysypiska, budowa oczyszczalni)
- Komunikacja (np. budowa drogi, lokalizacja przystanków autobusowych)
- Bezpieczeństwo (np. wybór środków bezpieczeństwa)
- Wspólne kreowanie polityk, strategii rozwoju danego obszaru
- Rozwiązywanie problemów społecznych (np. dotyczących bezrobocia, grup dyskryminowanych)
- Oferta jednostek instytucji samorządowych (np. oferta domów kultury, imprezy organizowane przez miasto/gminę, oferta ośrodków pomocy społecznej)
- Współpraca z organizacjami pożytku publicznego

Konsultacje społeczne w Polsce w świetle badań

- **Najczęściej konsultowane polityki publiczne:**
 - Strategie rozwoju gminy – 73% gmin poddaje konsultacjom
 - Strategie rozwiązywania problemów społecznych – 66% gmin poddaje konsultacjom
 - Program współpracy samorządu z ngo- 59% gmin poddaje konsultacjom
 - Gminne programy ochrony środowiska – 46% gmin poddaje konsultacjom

*Na podstawie „Badania efektywności mechanizmów konsultacji społecznych”
2011 dla MPiPS*

Metody prowadzenia konsultacji

- publiczne wezwanie do zgłaszania opinii
- spotkania otwarte /moderowane, z udziałem ekspertów
- wysłuchanie publiczne, konsultacje eksperckie /sondaż deliberatywny
- punkt konsultacyjny
- debaty publiczne, debaty open space
- planowanie partycypacyjne, spacer badawczy
- sondaże, ankiety on-line
- panel obywatelski
- okrągły stół
- warsztaty dialogu społecznego
- wyjazdy studyjne

**W dobrym zaplanowaniu procesu partycypacji
pomocna może być formuła porządkująca
kolejne etapy działania:**

- CEL
- KONTEKST
- LUDZIE
- PROCES
- WYNIK

Przebieg konsultacji społecznych

- **przygotowanie do konsultacji społecznych** (uwarunkowania prawne konsultacji, zgromadzenie wiedzy o przedmiocie konsultacji – raporty, ekspertyzy, określenie celu konsultacji, dobór uczestników konsultacji, baza uczestników konsultacji, diagnoza sytuacji podlegającej konsultacjom),
- **informowanie o konsultacjach** (ogłoszenia publiczne przy wykorzystaniu tablic ogłoszeń, internetu, informacji wysyłanej pocztą, elektronicznie, poprzez media, spotkania bezpośrednie)
- **zasięganie opinii uczestników konsultacji** (kwestionariusze, sondaże, zbieranie opinii lub propozycji na piśmie, telefonicznie, strony internetowe, wysłuchania publiczne, spotkania otwarte, punkt konsultacyjny)
- **wykorzystanie wyników konsultacji** – sposób wykorzystania zgłoszonych uwag (podsumowanie wyników konsultacji, zestawienie zgłoszonych uwag, raport lub protokół z konsultacji, publiczne przedłożenie dokumentu)
- **ewaluacja konsultacji społecznych** (w ramach wewnętrznego funkcjonowania urzędu, wprowadzanie poprawek do zasad konsultacji)

KONSULTACJE - KORZYŚCI

- Lepsze rozpoznanie potrzeb i dopasowanie działań do oczekiwań
- Zaoszczędzenie czasu i pieniędzy (mniej protestów opóźnień)
- Spojrzenie na problem z wielu punktów widzenia i wypracowanie nowych rozwiązań
- Wzmocnienie pozytywnego wizerunku urzędu i budowanie poparcia społecznego wokół konsultowanych działań, budowanie zaufania do władz
- Aktywizowanie społeczności i jej liderów
- Współtworzenie efektywnych rozwiązań, zwiększenie prawdopodobieństwa udanych, efektywnych programów publicznych
- Promowanie tolerancji i zrozumienia dla innych poglądów
- Uwrażliwienie pracowników administracji na potrzeby społeczności
- Uniknięcie, złagodzenie lub rozwiązanie konfliktów , opór w zachowaniach społecznych rośnie wraz z poczuciem, że rozwiązania są narzucane z góry
- Wspólna nauka partnerów

KONSULTACJE - ZAGROŻENIA

- Ujawniają konkurencyjność celów, trudno jest zaspokoić interesy jednej grupy nie naruszając interesów innej
- Nie zawsze dają jasną odpowiedź
- Dają zbyt dużo możliwości, powodują przewlekłość procedur
- Ich dobre przygotowanie i poprowadzenie jest czasochłonne i pracochłonne
- Brak wiedzy eksperckiej, brak kompetentnych osób wśród społeczności lokalnej
- Mogą być postrzegane jako próba manipulacji
- Obawa, że będzie to zobowiązanie do zrealizowania wszystkich zgłoszonych potrzeb
- Brak osób kompetentnych do prowadzenia konsultacji
- Niski poziom aktywności i integracji społecznej, mała gotowość do współdziałania, wspólnego rozwiązywania problemów
- Koncentracja społeczności na przeszłości i tym co różni ludzi, angażowanie się w konflikty
- Dużo wygodniejsze jest podejmowanie decyzji w zaciszu gabinetu, bez przekonywania nikogo do swoich racji
- Ograniczone fundusze
- Podejście jak do niechcianej konieczności
- Niewystarczające informowanie

Rekomendacje dla prowadzenia konsultacji

- dostosowanie czasu konsultacji społecznych (odpowiedni długi czas i moment)
- podnoszenie kompetencji i wiedzy urzędników o różnych możliwościach i zasadach konsultacji (planowanie, dobór uczestników, metod, sekwencja działań)
- Kształcenie specjalistów partycypacji i konsultacji społecznych
- Odpowiednie badanie opinii społecznej, diagnoza potrzeb i oczekiwań (ekspertyzy)
- Tworzenie zrozumiałych materiałów dla uczestników konsultacji (zrozumiały czytelny język)
- Korzystanie z różnych sposobów zasięgnięcia opinii, podejmowania decyzji adekwatne do przedmiotu konsultacji
- Wykorzystanie innowacyjnych metod partycypacyjnego podejmowania decyzji (budżety partycypacyjne, sondaże deliberatywne, panele obywatelskie)
- Stosowanie interaktywnych form zasięgnięcia opinii (konsultacje on-line, czaty, newslettery, forum dyskusyjne, multimedialne relacjonowanie spotkań, interaktywne informacje zwrotne).